

NVBR

Certificatie van
Brandbeveiligingssystemen

NVBR

Voorwoord

De brandweer heeft een belangrijke taak als het gaat om het borgen van veiligheid. Dat geldt zeker ook in situaties waarbij de kwaliteit van brandbeveiligingssystemen van essentieel belang is. Voor bepaalde bouwwerken of inrichtingen worden gecertificeerde brandbeveiligingssystemen voorgeschreven of kunnen deze worden voorgeschreven.

De NVBR heeft het initiatief genomen voor de Handreiking Certificatie Brandbeveiligingssystemen. Hierin wordt uitgelegd wat we onder certificatie verstaan en hoe de brandweer en de besturen dit kunnen inpassen in de eigen werkprocessen. Daarnaast streeft de NVBR samen met andere belanghebbenden naar uniformering van regelingen voor sprinklers, brandmeld- en andere installaties.

In deze brochure komen een aantal belangrijke punten uit de handreiking aan de orde. Dat maakt deze brochure ook heel geschikt voor mensen die de handreiking zelf niet hoeven toe te passen. Het geeft in hoofdlijnen weer hoe we door middel van certificatie werken aan kwaliteitsborging.

De handreiking is een dynamisch document. De ontwikkelingen op het gebied van accreditatie, certificatie en schemabeheer volgen elkaar in hoog tempo op. We zullen de informatie in de handreiking daarom regelmatig actualiseren.

Graag bedank ik de mensen die zich hebben ingezet voor de totstandkoming van de handreiking. Allereerst de medewerkers van het Centrum voor Industriële Veiligheid, die de handreiking hebben samengesteld. Daarnaast ook een woord van dank voor Willem van Oppen en Joop Ruijgers van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid en de heer Iskander Haverkate van Gijs Heutink Advocaten. Zonder hun inbreng was de handreiking niet tot stand gekomen. Ook dank aan de leden van het cluster Kennis en Kwaliteit van het Landelijk Netwerk Brandpreventie, voor hun inzet en enthousiaste bijdragen.

Tot slot hoop ik dat deze uitgave u helpt bij de zorg voor veiligheid. Ik wens u daarbij veel succes.

Mr. J.B.M. Tilman,
Directeur NVBR

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Rol van certificering bij kwaliteitsborging bij brandbeveiligingssystemen	6
Rol van bevoegd gezag en brandweer bij certificeren brandbeveiligingssystemen	8
Productcertificaat	10
Onderhoudscertificaat	11
Inspectiecertificaat	12
Certificatie uit andere EU-landen	13
Beleidsregel	14
Colofon	15

Inleiding

Aanleiding

In Nederland wordt certificatie veelvuldig toegepast. Daarbij is het vaak niet voor alle partijen duidelijk wat er wordt verstaan onder certificatie en welke *kwaliteit* daarmee wordt aangetoond. De betrokken partijen, inclusief de brandweer, mogen er niet blindelings van uitgaan dat het verplicht stellen van certificatie betekent dat een brandbeveiligingssysteem onder alle omstandigheden doet wat er van wordt verwacht.

De NVBR heeft daarom besloten hiervoor een handreiking op te laten stellen. In die handreiking wordt de informatie over de rol van certificatie in het werkveld van de brandweer op een praktische manier gepresenteerd. De informatie in de handreiking is daarnaast ook goed te gebruiken door de andere betrokken partijen, zoals afdelingen bouw- en woningtoezicht, milieudiensten en adviesbureaus.

In deze brochure schetsen we de hoofdlijnen uit de handreiking. De handreiking zelf vindt u op BrandweerKennisNet (www.brandweerkennisnet.nl).

Betekenis van certificeren

Als een activiteit, een persoon of product gecertificeerd is, denken veel mensen dat dit een garantie is voor een goede kwaliteit. Helaas is dat niet altijd het geval. Dit wordt namelijk niet geregeld door het verleende certificaat. De kwaliteit hangt vooral af van het onderliggende certificatieschema, de opzet voor het beheer van dat schema, het toezicht op de uitvoering ervan, en uiteraard de eisen waarop beoordeeld wordt.

Reikwijdte

Dit document richt zich alleen op 'stationaire' brandbeveiligingsinstallaties (zoals brandmeld- sprinkler-, rookbeheersings- en ontruimingsalarminstallaties) die het bevoegde gezag verplicht stelt in verband met risico's die de stoffen, processen en activiteiten in een bouwwerk kunnen veroorzaken. Dit zijn complexe situaties, waarbij veel partijen betrokken zijn. Hiervoor is alleen certificatie onder accreditatie geschikt.

Rol van certificeren bij kwaliteitsborging brandbeveiligingssystemen

Bij bepaalde risico's is het nodig om stationaire brandbeveiligingsinstallaties aan te brengen, maar uiteraard hoopt iedereen dat het nooit echt in werking hoeft te treden. Dit is een zeer speciaal kenmerk van een brandbeveiligingsinstallatie, waardoor het niet te vergelijken is met bijvoorbeeld comfortsystemen, zoals centrale verwarmingsinstallaties.

In 2003 gaf het Kabinet opdracht voor een onderzoek naar de stand van zaken in Nederland rondom certificatie en accreditatie, in het kader van het overheidsbeleid. Het resultaat is een publicatie met daarin de bevindingen van het onderzoek en een standpunt¹ van het Kabinet over de vormen en rol van certificatie in het werk van de overheid.

Het is een algemeen standpunt, waarbij het Kabinet uiteraard niet specifiek ingaat op het certificeren van stationaire brandbeveiligingssystemen. Het standpunt is echter op een aantal punten van belang voor het bevoegde gezag en de brandweer, als het gaat om het toezicht op de kwaliteit van brandbeveiligingssystemen en de advisering daarover tijdens de besluitvorming.

Certificatie kan een rol spelen in de vormgeving van het overheidstoezicht, maar moet niet gebruikt worden om tekorten in de handhavingcapaciteit op te vangen.

De private certificatie-infrastructuur beschikt niet over de middelen om misbruik te voorkomen. Certificatie omvat het geheel van activiteiten op grond waarvan een onafhankelijke, deskundige

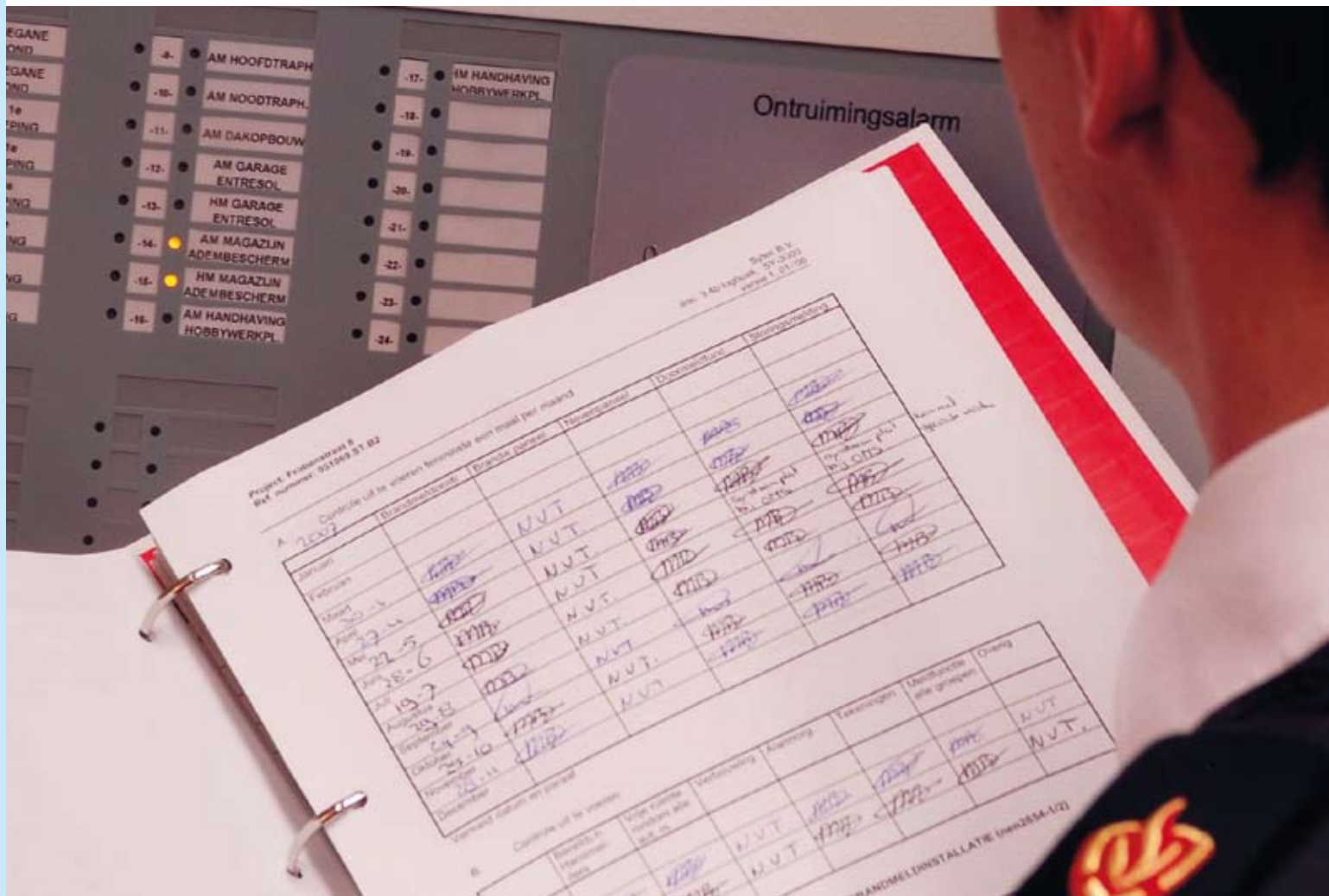
en betrouwbare instelling vaststelt en schriftelijk kenbaar maakt dat er een gerechtvaardigd vertrouwen bestaat dat een duidelijk omschreven object (een product, proces, systeem of de vakbekwaamheid van een persoon) voldoet aan vooraf gestelde eisen.

Op grond van een wettelijke regeling (zoals een vergunningvoorschrift) kunnen rechtsgevolgen worden verbonden aan een certificaat (of een andere geldige verklaring), zoals een toestemming om een object te mogen (blijven) gebruiken. De overheid moet dan toezicht houden op de betrouwbaarheid van de betreffende beoordelingsactiviteiten.

Het Kabinetstandpunt - dat is opgesteld voor alle werkvelden van de overheid - voorziet in drie vormen van certificatie: de zelfreguleringsvariant, de toezichtondersteuningsvariant en de toelatingsvariant.

Toelichting: Certificatie van brandveiligheid is een mix van de toelatingsvariant en de toezichtondersteuningsvariant. Dit komt omdat het proces is op te knippen in twee fasen. Eerst moet de brandbeveiliging gerealiseerd worden. Hierbij worden op basis van de eisen in onderliggende wet- en regelgeving (inclusief vergunningen en AMvB's) eisen gesteld aan de wijze waarop de brandbeveiligingsinstallatie wordt gerealiseerd. Daarna komt het bouwwerk in de gebruiksfase terecht, waarin bij het toezicht gebruik wordt gemaakt van informatie van onafhankelijke inspectie-instellingen, die hun werk uitvoeren op een wijze die de instemming heeft van het bevoegde gezag en/of brandweer.

¹ KST72072; 0304tkkst29304-1; ISSN 0921 – 7371; Sdu Uitgevers; 's-Gravenhage 2003

Rol van bevoegd gezag en brandweer bij certificeren brandbeveiligingssystemen

De handreiking beschrijft het kwaliteitsniveau van certificatie, gebaseerd op het model Integrale Brandveiligheid Bouwwerken (IBB). De brandweer zal haar collega's bij bouw- en woningtoezicht en het bevoegde gezag voor de Wet milieubeheer adviseren dit kwaliteitsniveau in vergunningen dwingend voor te schrijven. Hiermee wordt het voor een vergunninghouder die voorkeur heeft voor een andere opzet en uitvoering van de vereiste brandbeveiliging van zijn bouwwerk, direct inzichtelijk waaraan de *kwaliteit* getoetst wordt. Meer informatie over het IBB is te vinden op de website van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, www.hetccv.nl.

Hoe er gecertificeerd en geïnspecteerd wordt, is beschreven in schema's van het CCV. Er zijn drie soorten schema's beschikbaar:

- Productcertificatieschema's voor de levering van het product
- Productcertificatieschema's voor het onderhoud
- Inspectieschema's

De schema's worden beheerd door het CCV. De actuele versie van de richtlijn is terug te vinden op www.hetccv.nl.

Productcertificaat

Een installatie kan pas in aanmerking komen voor een certificaat onder accreditatie als er sprake is van een Certificatie-Instelling (CI). De CI moet een schema uitvoeren, waarbij de kwaliteit van ontwerp en aanleg van brandbeveiligingsinstallaties redelijkerwijs is geborgd en die door de Raad voor Acreditatie (RvA) is geaccrediteerd tegen de NEN-EN 45011.

CI's en Inspectieinstellingen (II's) kunnen in beginsel hun eigen schema beheren, waarbij andere CI's mogelijk gebruik kunnen maken van dit schema. De ideale oplossing bij uitvoering door meerdere CI's of II's is het beheren van het schema door een onafhankelijke organisatie. Voor belangrijke beveiligingsinstallaties dient een schemabeheerder door de RvA te zijn geaccepteerd.

Op het moment dat de handreiking werd geschreven (eind 2008) was de markt voor certificatie van brandbeveiligingsystemen in ontwikkeling. Als gevolg hiervan worden de volgende schema's gebruikt.

- Regeling BMI: 2002, waarnaar in het Gebruiksbesluit wordt verwezen
Het is de bedoeling dat dit schema op korte termijn wordt geactualiseerd en in lijn wordt gebracht met de opzet van het IBB.
- De LPS 1233 versie 2.1 deel 1 t/m 4 (zie website www.LPCB.nl)
In dit schema wordt zowel de aanleg, het beheer als de inspectie (deel 2) van sprinklerinstallaties (deel 3) en blusgasinstallaties (deel 4) beschreven. De LPS 1233 is onder accreditatie bij UKAS (= Engelse RvA).

- De LPS 1233 versie 3.0 1 t/m 3.
Door onvoorziene ontwikkelingen in de markt moesten de delen 1 t/m 3 van de LPS 1233 versie 2.1 met spoed worden aangepast om de tijd te kunnen overbruggen tot er een definitief nieuw schema gepubliceerd kan worden. Dit is gepland voor de eerste helft van 2009. Deze schema's, die in beheer zijn bij het CCV, zijn:
 - Certificatieschema van het product Vastopgestelde Brandbeheersings- en Blussystemen 2008/9.
 - Certificatieschema voor het onderhoud van Vastopgestelde Brandbeheersings- en Blussystemen 2008/9.
 - Certificatieschema voor inspectie van Vastopgestelde Brandbeheersings- en Blussystemen 2008/9.

Voor brandmeldinstallaties en vastopgestelde brandblussystemen publiceerde het CCV in december 2008 concepten voor regelingen voor commentaar. Verwacht wordt dat deze regelingen in de loop van 2009 de oude regeling BMI 2002 en LPS 1233 vervangen. Het doel van deze regelingen is om de opdrachtgever duidelijk te maken dat de installatie voldoet aan de voor die installatie relevante eisen. Het opstellen van het uitvoeringsontwerp, het maken van de projectering en het monteren van de apparatuur maken onderdeel uit van het proces van levering van de beveiligingsinstallatie. In de certificatieschema's zijn de geharmoniseerde werkwijzen voor de uitvoering door de certificatie-instellingen (CI) vastgelegd. Deze zijn bindend voor de betrokken certificatie-instellingen. Certificatie-instellingen kunnen hun eigen procedures en reglementen voor productcertificatie toepassen, zolang deze niet strijdig zijn met de regelingen. Onder deze voorwaarden kunnen CI licenties krijgen voor de uitvoering van de kwaliteitsborging.

Onderhoudscertificaat

Certificaat

Ma. 1 - 2

NVI12345 nr. 5

Inspectiecertificaat betreffende de
AUTOMATISCHE SPRINKLERINSTALLATIE
met overigheidswatervoorziening
DOORMELDINSTALLATIE MET CONTINU REWAAKTE VERBINDING

locatie:
Naam bevestigd object:
Adres van bevestigd object:
Postcode en Plaats van bevestigd object:

Volgende inspectie voor 1 oktober 2009

Automatische sprinklerinstallatie

Tecnisingsdocument nr(O)	: zie inspectierapport
Inspectie-instelling	: Bureau Veritas Industrial Services te Nieuwegein
RVA accreditatie nr.	: 1005
Inspectierapport(en) nr(s)	: 12345, 710.01.09
Gecorrigeerde afwijkingen	: ja, zie inspectierapport
Situatiekening nr.	: 12345301
Van toepassing zijnde voorschriften	: VAS, algemene 1987 (zie inspectierapport)
Omvang van de beveiliging	: het gehele gebouw
Zijn er wijzigingen in de omvang van de beveiliging sinds de vorige inspectie?	: nee
Brandcompartimentakke(n)	: B (Zie bijlage)
Doorschikking	: continue bewaakte verbinding

Conclusie:
De op dit certificaat vermelde ISO 17020 type-A geaccrediteerde inspectie-instelling verklaart, met inachtneming van het getuigde in bovengenoemd(e) inspectierapport(en), dat deze brandbeveiliging de beveiliging waarborgt die er bijbehorende van mag worden verwacht.

Nieuwegein:
Naam en functie:

De Type-A inspectie-instelling die dit certificaat afgeeft voldoet aan de kwaliteitsnormen als vermeld in de VVB-09 "Specifieke eisen aan inspectie-instellingen voor veiligheid en betrouwbaarheid", hetgeen wordt aangevoerd door de accreditatie door de Raad voor Accreditatie en bijbehorende verichtingslijst.

De inspectie-instelling heeft de inspectie uitgevoerd conform het VVB-09 inspectieprotocol. Dit certificaat maakt onherroepelijk deel uit van het (de) grootste inspectierapport(en).

Een productcertificaat kan maar één keer voor dezelfde installatie worden afgegeven. Pas als er wijzigingen aan een installatie zijn aangebracht, die zijn verwerkt in het Uitgangspuntendocument, moet dit weer ter beoordeling worden voorgelegd aan het bevoegde gezag. Nadat het hele proces weer doorlopen is, kan een nieuw certificaat worden verleend.

Alle betrokken partijen zijn er bij gebaat als de installatie ook op langere termijn dezelfde prestatie levert als bij de oplevering ervan. Dat kan door de installatie regelmatig te testen, te onderhouden en te beheren, zoals in het onderhoudsvoorschrift is opgenomen. Sommige wekelijkse testen mag de principaal zelf uitvoeren, maar het kan ook door een onderhoudsbedrijf met een gecertificeerde onderhoudsdienst worden gedaan. Dit moet in het logboek worden opgetekend. Andere activiteiten mogen alleen door een door de CI erkende onderhoudsinstallateur worden uitgevoerd.

Na het periodiek uitvoeren van deze werkzaamheden zal de CI erkende onderhoudsinstallateur een rapport met controlebevindingen van het logboek, het uitgevoerde onderhoud en testen overleggen aan de CI. Die beoordeelt dit en verleent bij een positief oordeel een onderhoudscertificaat voor de installatie.

De regeling BMI:2002 en LPS 1233 versie 2.1 gaan uit van een productcertificaat bij oplevering en continuering van het certificaat. Een CI kan geen certificaat afgeven voor de gebruiksfase, omdat dit strijdig is met accreditatie. De rol van de CI is om de dienst onderhoud te beoordelen, op basis van de gestelde eisen die voor dit onderhoud gelden.

Inspectiecertificaat

De reikwijdte van zowel het product- als het onderhoudscertificaat gaat niet verder dan de installatie(s) zelf en de organisatorische maatregelen en bouwkundige voorzieningen die - volgens de norm waartegen de installatie is aangelegd - direct van invloed zijn op de werking van die installatie.

In de praktijk moet de principaal aan de brandweer en andere partijen, zoals de verzekeraar, kunnen aantonen dat het risico van het gebruik van het bouwwerk zover is teruggebracht, dat het restrisico redelijkerwijs aanvaardbaar is voor het bevoegde gezag dat de onderliggende vergunning voor gebruik van het bouwwerk moet verlenen.

Het is voor de principaal gunstig als hij deze aantoonplicht zo kan invullen, dat alle partijen hiervan gebruik kunnen maken. Over de te volgen werkwijze zijn in Nederland onder de vlag van het CCV afspraken gemaakt, in de vorm van een door de RvA, tegen de NEN-EN-ISO/IEC 17020, geaccrediteerd inspectieschema.

De NEN-EN-ISO/IEC 17020 kent drie typen instellingen voor geaccrediteerde inspectie-instellingen: A, B en C. Alleen een inspectie A-instelling kan een volledig onafhankelijk oordeel geven, waardoor dat oordeel een rol kan spelen in de werkprocessen van de brandweer. Aan het oordeel van een inspectie A-instelling worden namelijk rechtsgevolgen verbonden, want een principaal mag bij een JA-conclusie van deze inspectie-instelling het bouwwerk gebruiken.

Dat wil echter niet zeggen dat de principaal daarmee gevrijwaard is van toezicht, controle en handhaving. Uitgaande van een combinatie van de toezichtsvariant en de toelatingsvariant, is dit in lijn met het Kabinetsstandpunt, zeker in relatie met de bevoegdheden die op

grond van bijvoorbeeld de Woningwet c.q. het Bouwbesluit 2003 worden toegekend aan B&W en op grond van de Wet milieubeheer worden toegekend aan B&W of GS.

De brandweer kan op grond van goed gemotiveerde redenen, afwijken van het oordeel van de inspectie-instelling. Daarnaast is het inspectieoordeel gebaseerd op een momentopname. De actuele, door de brandweer aangetroffen situatie kan afwijken van de omstandigheden waarop de inspectie-instelling haar oordeel heeft gebaseerd.

Publicatie toepassing productcertificatie en inspectie bij Brandbeveiligingssystemen

In de Publicatie toepassing productcertificatie en inspectie bij Brandbeveiligingssystemen van het CCV staat omschreven wanneer vanuit wet- en regelgeving geëiste brandbeveiligingssystemen (brandmeldinstallaties en vastopgestelde brandbeheersings- en blussystemen) gecertificeerd en geïnspecteerd moeten worden en met welke frequentie.

Certificatie uit andere EU-landen

Certificaten komen niet altijd uit Nederland. In het buitenland gelden afwijkende certificatieschema's en inspectieregimes. Dit kan de toetsende en handhavende taak van de overheid beïnvloeden. Bij het beoordelen van deze certificaten of inspectierapporten moet de Nederlandse overheid zich houden aan een aantal verplichtingen. De belangrijkste oorsprong van deze verplichtingen is het EG-verdrag. Dit verdrag verbiedt dat de overheid het vrije verkeer van diensten belemmert.

De overheid eist een installatie, zodat een gebouw of een inrichting voldoet aan een of meerdere wettelijke voorschriften. Toetsing vooraf (bijv. vergunningverlening) en beoordeling achteraf (handhaving) moeten voldoende zekerheid bieden dat aan wettelijke voorschriften is voldaan.

De toetsende rol van de overheid bestaat uit de volgende onderdelen:

- beoordeling van het Programma van Eisen;
- onderzoek van de aan de certificerende instelling verleende accreditatie;
- onderzoek van het verleende certificaat;
- onderzoek van de kwaliteit van de JA-conclusie van het inspectieregime, als een dergelijk regime is vereist, bestaande uit:
 - verificatie van de accreditatie van de inspectie-instelling;
 - beoordeling van de afkeurcriteria.

Handhaving

De handhavende rol van de overheid kan als volgt worden ingevuld:

- indienen van een klacht over de certificaatverstrekker bij de accreditatie-instelling
- indienen van een klacht over de gecertificeerde bij de beheerder van het certificatieschema (of bij de certificaatverstrekker)
- bestuursrechtelijk handhaven van een wettelijk voorschrift tegen degene die het voorschrift heeft overtreden.

Beleidsregel

Het bevoegde gezag mag altijd eisen stellen om te voldoen aan het doel van de onderliggende wetgeving en de invulling van de verantwoordelijkheid die daaraan verbonden is - zoals de openbare veiligheid.

Het zou ideaal zijn als de breed door alle marktpartijen gedragen structuur die daarvoor gebruikt wordt - zoals de certificatieschema's die in beheer zijn van het CCV - in wet- en regelgeving worden voorgeschreven. Daar heeft het landelijk Netwerk Brandpreventie van de NVBR wel voor gepleit bij het Ministerie van VROM voor het Bouwbesluit 2003, het Activiteitenbesluit, het Gebruiksbesluit en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). De algemene reactie was steeds dat het hier om zo'n specifiek aandachtsgebied van de brandweer gaat, dat verwacht wordt dat de brandweer dat zelf organiseert. Het beste middel hiervoor is het per bevoegd gezag vaststellen van dezelfde model beleidsregel. Op deze manier worden landelijk dezelfde voorwaarden gehanteerd. In Bijlage 1 van de handreiking is de tekst van deze model beleidsregel opgenomen. Op advies van juristen wordt in de beleidsregel verwezen naar relevante wetgeving. Hierdoor is deze beleidsregel automatisch ook van toepassing op aan die wetgeving verbonden besluiten en verordeningen.

Daarnaast dienen in de beschikkingen voorschriften opgenomen te worden ter ondersteuning van de uitvoering.

De model standaard voorschriften zijn ook opgenomen in bijlage 1 van de handreiking.

Colofon

Dit is een uitgave van de Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding.

Redactie: Gijsen Communicatie

Fotografie: NVBR

Vormgeving: Oud.Zuid Ontwerp

Druk: Drukkerij Roos en Roos

Tekstbijdrage namens de NVBR: Jeanne van Buren, Jan Kuyenhoven, Michiel Rhoen, Bertwin van Setten, Arnoud Tiller en Hester Veltman

Brandmelder

bij Brand

112-152-1

glas stukslaan

